

**OCENA dorobku naukowego, dydaktycznego
i popularyzatorskiego oraz rozprawy habilitacyjnej Pani Doktor Teresy Usewicz**

Ocena sporządzona została w wyniku powołania uchwałą nr 6/2024 Rady Dyscypliny Naukowej Nauki o Bezpieczeństwie Federacji Akademii Wojskowych z dnia 22 marca 2024 r. w skład Komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Teresie Usewicz w dziedzinie Nauk Społecznych, w dyscyplinie Nauki o Bezpieczeństwie.

Opinia ponadto została sporządzona w wyniku zarządzenia Przewodniczącego komisji habilitacyjnej zgodnie z treścią ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku — Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce a w szczególności Rozdział 3, art. 219 ust. 1. oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora.

Wraz z wnioskiem złożonym przez Habilitantkę przedłożono autoreferat, dzieło wskazane przez Habilitantkę jako główne osiągnięcie naukowe pt. *Morskie aspekty bezpieczeństwa i obrony Unii Europejskiej* wydane w 2023 r. przez Wydawnictwo Naukowe ArchaeGraph, zestawienie publikacji po uzyskaniu stopnia doktora oraz wykaz osiągnięć naukowych, dydaktycznych i popularyzatorskich po uzyskaniu stopnia doktora.

Pani dr Teresa Usewicz, jest absolwentką Akademii Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte, gdzie w 2009 r. na Wydziale Dowodzenia i Operacji Morskich uzyskała tytuł magistra. Praca magisterska na temat: *Europejskie Grupy Bojowe jako element wykonawczy europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony* została opracowana pod kierownictwem naukowym prof. dr hab. Mariusza ZIELIŃSKIEGO.

Od roku 2010 Pani dr Teresa Usewicz była związana dydaktycznie, początkowo umową zleceniem a następnie umową o pracę z Wydziałem Dowodzenia i Operacji Morskich obejmując kolejno stanowiska instruktora, wykładowcy, starszego wykładowcy a ostatecznie adiunkta. Ponadto rozwój służbowy Habilitantki skutkowało wyznaczeniem na stanowisko kierownika Zakładu Bezpieczeństwa Międzynarodowego.

W 2013 roku Habilitantka pozytywnie obroniła rozprawę doktorską napisaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Tomasza Szubrychta pt. *Możliwości Europejskich Grup Bojowych w realizacji Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej* i uzyskała stopień naukowy doktora.

Ocena głównego osiągnięcia wskazanego przez Habilitantkę

Wskazane dzieło liczy łącznie 289 stron tekstu i uzyskało pozytywną recenzję wydawniczą od prof. dr. hab. Jacka Pawłowskiego z Akademii Sztuki Wojennej.

Biorąc pod uwagę założenia metodologiczne należy przede wszystkim wskazać, że charakteryzują się one wewnętrzną spójnością i dostatecznie uprawdopodobniły możliwość skutecznego przeprowadzenia badań, weryfikując hipotezę i uzyskując odpowiedzi na pytania badawcze, co sprzyjało wnioskowaniu. Cel jaki postawiła sobie Habilitantka dotyczył pewnego rodzaju predykcji, a mianowicie efektem prowadzonych badań miała być diagnoza prognostyczna działań Unii Europejskiej będącej podmiotem niepaństwowym w morskiej domenie globalnej oraz zbadanie znaczenia (roli) bezpieczeństwa na morzu w toku ewolucji procesów zachodzących w bezpieczeństwie i obronności UE. Habilitanta osiągnęła ten cel uzyskując odpowiedź na główny problem badawczy w postaci następującego pytania: „w jakim stopniu Unia Europejska, nie będąc państwem ani nawet nie aspirując do takiej formy, w toku ewolucji przedsięwzięć związanych z bezpieczeństwem i obronnością wykształciła atrybuty potęgi morskiej oraz czy bezpieczeństwo na morzu (maritime safety and security) jest istotnym aspektem tej polityki?” Korespondująca z problemem głównym hipoteza główna została zredagowana w następujący sposób: „UE wykształciła atrybuty potęgi morskiej, jednak nie dysponuje ona kluczowym składnikiem potęgi morskiej, czyli zintegrowaną marynarką wojenną, której potencjał i zdolności skłaniałyby innych aktorów morskich (państwowych i niepaństwowych) do zachowań pożądaných z punktu widzenia interesów morskich UE. Państwa członkowskie są skłonne do pogłębiania współpracy w ramach bezpieczeństwa transportu, żeglugi i środowiska morskiego (maritime safety), jednak aspekty morskie w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony UE (maritime security) są realizowane w ograniczonym stopniu i nie należy się spodziewać istotnych zmian w tym zakresie”.

Oceniając tę część wskazanego dzieła, należy poza pozytywną ogólną oceną wyrażoną na wstępie poprzedniego akapitu, wskazać na pewien odważny zabieg uczyniony przez Habilitantkę, która dokonała dekompozycji problemu głównego na szereg pytań szczegółowych, przypisała im stosowne cele szczegółowe natomiast nie sprecyzowała hipotez szczegółowych. Postawienie hipotez szczegółowych ułatwiłoby prowadzenie badań w celu ich weryfikacji jednak zakładam optymistycznie, że doktoranta nabrała takiej sprawności prowadzenie badań, która nie wymagała tego uszczegółowienia.

Struktura dzieła jest konsekwencji przyjętej koncepcji metodologicznej oraz stanowi logiczną prezentację wyводу naukowego ułatwiającego dokładne poznanie podejmowanych zagadnień, jednocześnie stanowiąc dobrze opracowane sprawozdanie z badań. Biorąc pod uwagę niektóre stanowiska wyrażone przez Recenzentów, podkreślające pojawianie się akcentów dydaktycznych w dziele, chciałbym wyrazić własne zdanie pozytywnie odnoszące się do poczynionego zabiegu przez Habilitantkę. Bezpieczeństwo morskie, szczególnie bezpieczeństwo morskie państwa w krajowej literaturze przedmiotu jest na tyle ekskluzywnym problemem naukowym, że wymaga jasnego wyznaczenia jego zakresu, kontekstowego

porównania z innymi rodzajami ubezpieczeń przedmiotowych i podmiotowych, że tę część należy uznać za zaletę ocenianej pracy.

Ogólna ocena dzieła z uwzględnieniem drobnych i polemicznych uwag jest ze wszelkich miar pozytywna co do aktualności i ważkości problematyki, przyjętej koncepcji metodologicznej, zakresu i rodzaju zastosowanych metod badawczych, doboru materiału faktograficznego i literatury przedmiotu, struktury pracy, wartości i logiczności wyводу oraz wniosku. Stwierdzam zatem, że wskazane przez Panią doktor Teresę Usewicz dzieło spełnia wymóg określony w art. 219 pkt. 1 ust. 2 a ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, a mianowicie Habilitantka posiadania w dorobku osiągnięcia naukowe tj. co najmniej jedną monografię wydaną przez wydawnictwo, które jest ujęte w wykazie wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe i stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny naukowej, w niniejszym przypadku są nimi Nauki o Bezpieczeństwie.

Dorobek dydaktyczny, popularyzatorski i działalność organizacyjna

Habilitantka po uzyskaniu stopnia naukowego doktora była aktywna na wielu polach, które są istotne z punktu widzenia rozwoju naukowego, szczególnie nauczyciela akademickiego. W skład tego dorobku można zaliczyć:

- a) aktywność publikacyjną – 2 monografie, 18 artykułów autorskich lub współautorskich w czasopiśmie naukowym (z tego 6 w j. angielskim), 7 rozdziałów autorskich lub współautorskich w monografiach (z tego 3 w j. angielskim) – co pozwoliło uzyskać 946 sumaryczną liczbę punktów MEiN, 25 cytowań i 2 pkt h-index;
- b) realizacja konferencji naukowych – uczestnictwo w 8 komitetach/radach naukowych, 16 komitetach organizacyjnych, 16 wystąpień konferencyjnych;
- c) realizacja projektów naukowych oraz prac naukowo-badawczych - kierownik zespołu w 2 pracach i wykonawca w 5 pracach naukowo-badawczych, wykonawca w 4 projektach uzyskanych w drodze konkursu;
- d) uczestnictwo w działalności stowarzyszeń naukowych – Ośrodka Kultury Francuskiej i Studiów Frankofońskich Uniwersytetu Warszawskiego, Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych, Stowarzyszenie Studiów i Analiz Bezpieczeństwa,
- e) staże – Wydział Bezpieczeństwa, Logistyki i Zarządzania Wojskowej Akademii Technicznej (2022), Polskie Przedstawicielstwo Wojskowe przy Komitecie Wojskowym NATO i UE (2016, 2017), Ambasada RP w Hadze (2018);
- f) aktywność organizacyjna w uczelni – członek Rady Wydziału, członek Rady Dyscypliny, Członek Rady Bibliotecznej, członek Rady Wydawniczej AMW;
- g) promotorstwo prac kwalifikacyjnych – promotor pomocniczy w 4 przewodach doktorskich, promotor 33 prac magisterskich oraz 55 prac licencjackich;
- h) realizacja zajęć dydaktycznych: Strategia bezpieczeństwa narodowego (ćwiczenia), Strategia bezpieczeństwa (wykłady i ćwiczenia), Metodologia badań nad bezpieczeństwem (wykłady i ćwiczenia – kierownik przedmiotu), Regionalizacja

i instytucjonalizacja bezpieczeństwa (wykłady i ćwiczenia), Bezpieczeństwo wewnętrzne w UE (wykłady i ćwiczenia – kierownik przedmiotu), Problemy bezpieczeństwa międzynarodowego (wykłady i ćwiczenia – kierownik przedmiotu), Teoria bezpieczeństwa (wykłady i ćwiczenia – kierownik przedmiotu), Teoria i polityka bezpieczeństwa (wykłady i ćwiczenia – kierownik przedmiotu);

- i) wyróżnienia – dwukrotnie (2018 i 2019 r.) promotor wyróżnionych nagrodą Rektora-Komendanta AMW prac kwalifikacyjnych, wyróżnienie Rektora-Komendanta AMW zespołową nagrodą rektora II stopnia za zrealizowanie znaczących przedsięwzięć organizacyjnych w naukach społecznych (w 2022 r.), wyróżnienie od Prezydenta Federacji Akademii Wojskowych za całokształt dorobku naukowego w dyscyplinie naukowej nauki o bezpieczeństwie w okresie ewaluacji naukowej za lata 2017-2021.

Szczegółowa analiza osiągnięć Habilitantki w zakresie dydaktyki, aktywności organizacyjnej i popularyzatorskiej wskazuje, że mamy do czynienia z przykładem oczekiwanej konsekwencji naukowej, aktywności i wszechstronności rozwoju nauczyciela akademickiego i adepta samodzielności naukowej. Pani dr Teresa Usewicz w mojej ocenie w okresie po uzyskaniu stopnia naukowego doktora wykazała się ponadprzeciętną aktywnością wskazującą na dojrzałość w kształtowaniu postawy nauczyciela – naukowca.

Wniosek końcowy

Zgodnie z art. 219 ust. 1. Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce stopień doktora habilitowanego może otrzymać osoba, która:

1. posiada stopień naukowy doktora;
2. posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej jedną monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania było ujęte w wykazie wydawnictw sporządzonym przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki;
3. wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Biorąc pod uwagę wszystkie informacje w przedłożonych dokumentach przez Panią dr Teresę Usewicz, w szczególności informacje wskazujące na formalny zakres oceny dorobku naukowego Pani dr Teresy Usewicz, ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego oraz oceniam, że w przedmiotowym postępowaniu habilitacyjnym, wszystkie wymagane prawem kryteria zostały przez Habilitantkę spełnione. W związku z tym, wnioskuję o dopuszczenie Pani dr Teresy Usewicz do kolejnych etapów postępowania habilitacyjnego.

